

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Merili Tammisaar

LASTEIAIAÕPETAJATE HINNANGUD NENDE
NÕUSTAMISVAJADUSELE JA VÕIMALUSTELE NÕUSTAMIST SAADA

bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristiina Tropp, MSc

Läbiv pealkiri: Lasteiaiaõpetajate hinnangud nõustamisvajadusele

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Kristiina Tropp, MSc

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Pille Villems, MSc

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2013

Lasteaiaõpetajate hinnangud nende nõustamisvajadusele ja võimalustele nõustamist saada

Resümee

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on anda ülevaade lasteaiaõpetajate hinnangutest nende nõustamisvajadusele ning võimalustele nõustamist saada. Töös vaadeldakse, milliseks hindavad lasteaiaõpetajad oma teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta, milline on nende käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral ning kuhu õpetajad nõustamise saamiseks pöörduvad. Lisaks uuritakse nõustamisvõimalusi, mida lasteaiaõpetajad teavad ning mis on nõustamisel käimise kasutegurid.

Uurimus on läbi viidud 32's Eesti lasteaias rühmaõpetajate seas. Osales 157 õpetajat, kellest 154 olid naised ja 3 mehed. Andmete kogumiseks kasutati uurimuse läbiviija poolt koostatud ankeeti.

Uurimusest selgus, et enamus õpetajaid hindab oma teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta rahuldavaks, linna- ja maalasteaedade õpetajate vahel erinevused puuduvad. Selgus, et tööl oldud aeg ei mõjuta teadmisi nõustamisvõimaluste kohta. Samas on õpetajaid, kellel puuduvad teadmised nõustamisvõimaluste kohta. Kõige sagedamini pöörduvad lasteaiaõpetajad nõustamisvajaduse tunnetamisel kolleegi ning tugispetsialisti poole ning kõige enam tunnevad nad vajadust logopeedilistel teemadel. Samas hindavad nad logopeedi kättesaadavust kõige ka kõige kõrgemalt. Erinevate spetsialiste kättesaadavuse hindamisel ei esine maa- ja linnalasteaedade õpetajate vahel erinevusi.

Märksõnad: lasteaiaõpetajad, nõustamine, nõustamisvajadus, nõustamisvõimalused

Kindergarten teachers' assessment of the need and availability of counselling

Abstract

The purpose of this thesis is to give a review of kindergarten teachers assessments on their need for counselling and possibilities to get counselling. An overview of how kindergarten teachers assess their knowledge of different ways of counselling, actions do they take in need of counselling and where to they turn to receive counselling. In addition, teachers knowledge's of different possibilities to get counselling and benefits of counselling are investigated.

Research was carried out in 32 Estonian kindergartens. 157 teachers participated, from who 154 were female and 5 male. A questionnaire compose by the thesis author was used.

Results showed that most kindergarten teachers assess their knowledge of different ways to receive counselling as “satisfying”, no significant difference between teachers urban- and rural area were found. Time teachers have worked didn’t affect their knowledge of counselling possibilities. Results suggested that many teachers have no knowledge of counselling possibilities at all. Most often kindergarten teachers search help from their colleagues and counsellors. The highest need is for help from speech therapists and at the same time kindergarten teachers assess the availability of speech therapist highest. No significant difference in availability for teachers in urban- and rural area were found.

Keywords: kindergarten teacher, counselling, need for counselling, possibilities to get counselling

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sissejuhatus	5
Nõustamine.....	6
Õpetajate nõustamine ja nõustamisvajadus	7
Õpetajate nõustamisvõimalused Eestis	8
Uurimuse eesmärk, uurimisküsimused ja hüpoteesid	11
Metoodika.....	12
Valim	12
Protseduur.....	12
Mõõtevahendid.....	13
Andmetöötlus	14
Tulemused	14
Õpetajate hinnangud oma teadmistele nõustamisvõimaluste kohta	14
Käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral	15
Tunnetatud nõustamisvajadus erinevates probleemvaldkondades	15
Tunnetatud vajadus spetsialistide poolse nõustamise järele.....	18
Spetsialistide kättesaadavus	18
Spetsialistide juures nõustamisel käimine.....	19
Tööstaaži ning teadmiste hindamise seos.....	20
Nõustamisvõimalused, mida õpetajad teavad ning kuhu vajadusel pöörduvad	20
Nõustamise kasutegur	21
Arutelu.....	22
Tänuõnad	24
Autorsuse kinnitus.....	24
Kasutatud kirjandus.....	25
Lisad	
Lisa 1. Küsimustik	
Lisa 2. Näited õpetajate nimetatud nõustamisvõimaluste kohta kategooriate lõikes	
Lisa 3. Näited õpetajate nimetatud nõustamise kasuteguritest kategooriate lõikes	

Sissejuhatus

Õpetaja ehk pedagoogi amet on eksisteerinud sajandeid ning kuigi õpetaja roll on aja jooksul veidi muutunud, siis amet ise püsib jõudsalt ja kadumise märgid puuduvad. Õpetaja ameti populaarsus on vahepeal nii tõusnud kui ka langenud; praegu näitab see pigem kasvavat trendi. Õpetajakoolitust läbib hulganisti tudengeid, kuid kuna paljud neist ei jää oma ameti juurde, siis tekib olukord, kus ülikoolidest tuleb piisavalt hariduse saanud noori, kuid sellest hoolimata on õpetajatest puudus. Pedagoogide vähesuse üheks põhjuseks on õpetajatöö keerukus ja stressirohkus, millega noored sageli ei oska arvestada. Õpetajate koolituse raamnõuetes (2011) on täpselt kirjas, mida tulevaselt pedagoogilt nõutakse. Õpetaja peab:

- 1) olema pädev nii erialaselt kui didaktiliselt;
- 2) oskama kujundada turvalist õpikeskkonda ja arendada õppekava, aitama kaasa õppijate ning õpetajate üksteist toetavate töösuhete kujunemisele;
- 3) oskama leida õppeainetevahelisi seoseid ja realiseerida õppeainetevahelise integratsiooni võimalusi, teha koostööd teiste õpetajatega;
- 4) oskama juhtida õppe- ja kasvatustööd, sealhulgas heterogeenses rühmas, ning nõustada õppijaid ja nende lähedasi;
- 5) omama teadmisi mitmekultuurilise õpikeskkonna probleemidest ja nende lahendamisviisidest;
- 6) oskama kasutada erineva ettevalmistuse, taseme ja vajadustega õppijatele sobivaid õppe- ja hindamismeetodeid;
- 7) suutma märgata laste arenguhälbeid, sotsiaalseid hälbeid ja väärkohtlemist ning neile adekvaatselt reageerima;
- 8) oskama kujundada inimvõimete ja -toimingute kohast - ergonoomilist õpikeskkonda;
- 9) omama head suhtlus- ja eneseväljendus-, eesti keele ja võõrkeelte oskust ning suutma kasutada kaasaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalusi;
- 10) olema valmis suunama õppijaid osalema ühisseisukohtade kujundamises ning esindama ennast, õppeasutust ja õpilaskonda;
- 11) olema valmis meeskonnatööks ja edasiseks professionaalseks arenguks.

Lasteaiaõpetajad peavad järgima ka Koolieelse lasteasutuse seadust (2011), mille kohaselt lasteaiaõpetaja peab:

- 1) looma tingimused laste kasvamiseks ja arenemiseks vastastikusel lugupidamisel ning üksteisemõistmisel laste ja nende vanematega, samuti hoolitsema laste elu ja tervise eest lasteasutuses;

- 2) nõustama lasteasutuses käivate laste vanemaid ja teeninduspiirkonnas elavate lasteasutustes mittekäivate laste vanemaid nende soovil õppe- ja kasvatusküsimustes.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) sätestab põhimõtted, mille järgi lasteaiaõpetaja oma õppe- ja kasvatustegevusi planeerib ja läbi viib. Lasteaiaõpetaja

- 1) arvestab lapse individuaalsust ja tema arengupotentsiaali;
- 2) hoiab ja edendab lapse tervist ning rahuldab tema liikumisvajaduse;
- 3) toetab lapse loovust;
- 4) õpetab mängu kaudu;
- 5) väärtustab humanseid ja demokraatlikke suhteid;
- 6) loob lapse arengut ja sotsialiseerimist soodustavad keskkonna;
- 7) tagab lapsele eduelamused ning turvatunde;
- 8) rakendab üldõpetuslikke tööviise;
- 9) koordineerib koostööd kodu ja lasteasutuse vahel;
- 10) väärtustab eesti kultuuritraditsioone ning arvestab teiste kultuuride eripäradega

Nõuded õpetajatele on ranged, kuid seda põhjusel, et vastutatakse teiste inimeste eest. Eriti suur vastutus on lasteaiaõpetajatel, kuna nende hoole all on lapsed, kes alles õpivad enda eest hoolitsema ja vastutama. Nagu ka teiste erialade esindajad vajavad lasteaiaõpetajad tuge ja toetust saamaks hakkama oma tööga ning rakendamaks oma võimeid maksimaalselt. Lasteaiaõpetajad on need, kes kujundavad paljud laste arusaamad ning suhtumise edasises elus. Seega on oluline, et õpetajatel endil oleks olemas tugi, millele vajadusel toetuda, et lastele edasi anda võimalikult palju positiivset ellusuhtumist.

Käesoleva töö teooria osa annab ülevaate nõustamise olemusest ning õpetajate nõustamise eripäradest ning võimalustest. Uurimuse osas antakse ülevaade läbiviidud uuringu tulemusest - millised on lasteaiaõpetajate endi hinnangud nende nõustamisvajadusele, nõustamisteenuse kättesaadavusele ja milliseid nõustamisvõimalusi lasteaiaõpetajad teavad ning millist kasu nad on nõustamisest saanud.

Nõustamine

Nõustaja ametil ei ole pikka ajalugu; selle alguseks sai soov parandada inimeste elukvaliteeti (Granello, Young, 2011). Kaua aega ei olnud nõustamisel ühtset definitsiooni ning erinevad organisatsioonid kasutasid endale meelepärasemat tõlgendust. Näiteks Ameerika Psühholoogide Ühendus (APA) suhtus nõustamisse kui tervisteenusesse, mis keskendub inimeste isiklikele ning isikute vahel tekkinud emotsionaalsetele, sotsiaalsetele, hariduslikele, tervisega seonduvatele ja ametialastele probleemidele ning muredele kogu

eluaia vältel (Munley, 2004). Aastal 2010 toimus Ameerika Ühendriikides konverents, mille eesmärgiks oli leida viise nõustajate toetamiseks ning nende töö tõhustamiseks. Lisaks jõuti konsensusele nõustamise definitsiooni osas – see on professionaalne suhe, mis võimaldab erinevatel isikutel, perekondadel ja gruppidel jõuda hea vaimse tervise, heaolu, hariduse ning karjäärini (Kaplan, Gladding, 2011). Siiski on see vaid definitsiooni alusraamistik ning igale organisatsioonile jäeti õigus täpsustada seda vajalike täiendustega.

Nõustamise huviorbiiti kuuluvad nii normaalsed kui ka atüüpilised ning häirunud arengulised aspektid, mis mõjutavad inimesi erinevatel tasanditel. Tegeletakse indiviidi üldise heaoluga, stressi leevendamise, kriiside lahendamise ning probleemidega toimetulekuga. Parima võimaliku tulemuse saavutamiseks keskendutakse indiviidi tugevustele; efektiivsuse huvides on nõustajad sageli spetsialiseerunud mingile kindlale valdkonnale, millega nad tegelevad. (Munley jt, 2004).

Nõustamisel on mitu tasandit: informeerimine, konsulteerimine, nõustamine, psühhoteraapia (Crothers, Hughes, Morine, 2008). Informeerimine on tasanditest kõige lihtsam – nõustaja kuulab ära kliendi ning annab küsimuse piires võimalikult täpset infot. Konsulteerimise tasandil toimub nõu pidamine või nõu saamine. Nõustajal on oluline võtta endale kuulaja roll ning selgitada välja, kas klient soovib nõu või probleemi üle arutlemist. Nõustamise tasand sisaldab endas usaldussuhte loomist ning on seetõttu eelnevatest keerulisem. Psühhoteraapia läbiviimiseks on nõustajal vajalik vastav haridus ning tegevusluba.

Õpetajate nõustamine ja nõustamisvajadus

Õpetajate nõustamisega ei tegeldud väga pikka aega, kuna seda peeti ebavajalikuks (Le Maistre, Paré, 2010). Aja möödudes on suhtumine õpetajate nõustamisse muutunud ning pedagoogi toetamist on hakatud vähehaaval väärtustama. Õpetajate nõustamisel ja konsulteerimisel on oluline teada millised probleemid on iseloomulikud just õpetajatele. Lasteaiaõpetajate nõustamise kohta on tehtud väga vähe uurimusi. Põhilised probleemid, millega kooliõpetajad nõustamisele pöörduvad on:

- laste õpiraskused, edasijõudmatus koolis;
- laste käitumisprobleemid;
- õpivõimalused erivajadustega laste koolides ja pärast selle kooli lõpetamist;
- õppimisvõimalused tavakoolis lapsele sobiva õppekava ja õppevormi järgi;
- laste logopeedilised probleemid;

- laste koolikohustusega seotud probleemid;
- lapse eripärast tingitud koolikonfliktid;
- laste emotsionaalsed probleemid ja suhtlemisraskused. („Inimressursi arendamise rakenduskava“..., 2009; Tatar, 2009; Mrazik, 2009)

Ka Tatar (2009) uuris, mis probleemidega õpetajad kõige sagedamini kokku puutuvad. Kõige enam nimetasid pedagoogid laste emotsionaalseid probleeme ning käitumisprobleeme. Lisaks toodi välja ka õppimisraskused, tundides mitte keskendumine, probleemid laste omavahelisel suhtlemisel ning didaktilised ja pedagoogilised mured. Enda kohta märkisid õpetajad pigem kõrgemapoolset eneseusku oma töö heasse kvaliteeti ning rahulolu enda tegemistega. Selgus, et õpetajad, kellel olid probleemide tekkimisel võimalused kolleegidega nõu pidada ning kes kasutasid spetsialistipoolset nõustamist, hindasid enda tööefektiivsust kõrgemaks. Samas toodi välja õpetajatöö stressirohkus ning tugiteenuste olulisus. Tugiteenused on eriti olulised värskelt õpetajakoolituse lõpetanud ning tööle läinud õpetajatele, kuna õpilasest õpetajaks üleminek võib sageli olla keeruline. Tavaliselt puuduvad kogemused ning nendega kaasnevad teadmised (Hsu, 2005), mis võivad aga tekitada lootusetuse tunde.

Õpetajate nõustamise juures on oluline teada, millised spetsiifilised takistused esineda võivad. Universaalne takistus nii õpetajate kui teiste ametialade esindajate juures on see, et nõustamiselt oodatakse valmis vastuseid ning kinnitust enda arvamusele (Mrazik, 2009), mitte aga toetust.

Uurimused näitavad (Algozzine, Ysseldyke, Christenson, Thurlow, 1983; Athanasiou jt. 2002), et õpetajad näevad probleemide allikana pigem laste eripärasid, mitte aga ennast või õppeasutust. Seega ei näe pedagoogid sageli vajadust ise lahendusi otsida või ei ole väga osavõtlikud nõustamisel, oodatakse pigem seda, et nõustaja tegeleks lapsega. Lisaks usuvad paljud õpetajad, et nõustamisest ei ole märkimisväärt kasu (Baginsky, 2004).

Koolieelses eas hariduslike erivajadustega lastest on vaid 45% kaasatud erilasteaeda või lasteaia erirühma („Inimressursi arendamise rakenduskava“..., 2009), mis on valdavalt aga loodud linnadesse. Ülejäänud erivajadustega lasteni tugiteenused ei jõua. Kuna paljud lapsed ei saa vajalikku abi, on oluline nõustada lapsevanemaid ja lasteaiaõpetajaid, et nad märkaksid laste arenguprobleeme varakult ning saaksid vajalikku abi otsida võimalikult kiiresti.

Õpetajate nõustamisvõimalused Eestis

Haridus- ja Teadusministeerium alustas 2008. aastal programmiga „Õppenõustamissüsteemi arendamine“, mille eesmärgiks oli piirkondlike

õppenõustamiskeskuste loomine ning nõustamiskvaliteedi arendamise kaudu nõustamisteenuse kättesaadavuse parandamine õpilaste koolist väljalangevuse ennetamiseks ja noorte edasise toimetuleku ning konkurentsivõime suurendamiseks igapäevaelus ja tööturul. Programmi raames loodi igasse maakonda õppenõustamiskeskused, kus pakutakse erinevate tugispetsialistide poolset nõustamisteenust. Lisaks loodi ka veebiportaal, kuhu koondati kogu vajalik info seoses nõustamiskeskustega ning elektroonilised juhendid ja abimaterjalid. Kontakte ja olulisemat infot on võimalik leida SA Innove kodulehelt (<http://www.innove.ee/et/karjaariteenused/oppenoustamisteenused/keskused>). Programmi sihtrühmaks on lisaks lastele ja nende vanematele ka õppeasutuste pedagoogid ning spetsialistid. Õppenõustamiskeskustes pakutakse eripedagoogilist, logopeedilist, sotsiaalpedagoogilist ning psühholoogist nõustamist. Eripedagoog töötab hariduslike erivajadustega õppijatega ning viib läbi uuringuid laste õpitaseme ja õpivajaduse kindlaksmääramiseks. Lisaks nõustatakse õpetajaid ning aidatakse neil leida lapsele jõukohast õppematerjali, valida parimad õpistrateegiad ja –võtted lähtuvalt lapse vajadusest, koostada individuaalsed arengu- ja õppekavad, rakendada sobivaid õppevorme ning korraldada hindamist (Õppenõustamise standard, 2012).

Logopeedi töö eesmärkideks on suulise ja kirjaliku kõne loome ja mõistmisoskuse ning mitteverbaalse suhtlemise parandamine ja/või arendamine. Tööülesannete hulka kuuluvad nii logopeediline diagnostika, kõnepuuete ennetamine kui ka nende kõrvaldamine, leevendamine, kompenseerimine (Logopeedi kutsestandard I, II, III, 2007). Logopeediline nõustamine annab õpetajatele teadmisi ja tuge, kuidas toetada last, kellel on probleeme verbaalse eneseväljendusoskusega, kõne mõistmise, sõnavara, hääldamise, grammatika, lause loome, tekstilooe oskuse või teksti mõistmisega (Õppenõustamise standard, 2012).

Sotsiaalpedagoog tegeleb põhiliselt lastega, kelle peredes on kasvatusraskused. Tema töö eesmärgiks on toetada õpi-, käitumis- ja kohanemisraskustega lapsi. Sotsiaalpedagoog toetab lisaks lastele ka õpetajaid ning annab neile juhtnööre, kuidas probleemide korral toimida (Õppenõustamise standard, 2012).

Psühholoogi ülesandeks on nõustada kliente psühholoogilistes küsimustes. Ta hindab, ennetab ja sekkub nõustamise ja konsulteerimise kaudu (Psühholoogi kutsestandard III, IV, V, 2011). Koos kliendiga mõtestatakse lahti probleemsed olukorrad ning püütakse neile lahendused leida. Psühholoogilise nõustamise käigus on õpetajatel võimalik leevendada pingeid ja tekkinud konflikte. Nõustamise üheks osaks on ka iseseisva probleemilahenduse õppimine, et hiljem tulla raskustega ilma kõrvalise toeta toime.

Käesolevas bakalaureusetöös on vaatluse alla võetud lisaks eelpool nimetatud spetsialistidele ka sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja, psühhiaater, meditsiinitöötaja ning jurist. Toetudes kirjandusele leiab töö autor, et õpetaja tööst tulenevalt võib ka nende abi ja nõustamist vaja minna.

Sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja tegevus on suunatud indiviidide ja perede toimetuleku toetamisele. Nõustamise kaudu aitab ta leida probleemidele parimaid lahendusi ning nende teostamiseks vajalikke ressursse (Sotsiaaltöötaja kutsestandard III, IV, V, 2008). Kuna õpetajate töö on otseselt seotud lastega, siis on oluline, et neil oleks vajadusel alati võimalik lastekaitsetöötajaga suhelda ning nõu küsida.

Kuna psühhiaatriliste haiguste osakaal on laste hulgas võrreldes varasemate aastatega tõusnud, on oluline, et õpetajad saaksid võimaluse korral psühhiaatriga nõu pidada. Näiteks käituvad paljud lapsed sageli viisidel, kus käitumine sarnaneb aktiivsuse- ja tähelepanuhäirele (Ullebo, Posserud, Heiervang, Obel, Gillberg, 2012). Sellistes olukordades on õpetajatel kasulik olla kursis erinevate häiretega ning vajadusel küsida toimetulekuvõtteid ning sekkumisviise psühhiaatrit.

Tervishoiutöötajal on lasteaias oluline roll. Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele (2011) on lasteasutuse tervishoiutöötaja ülesanneteks jälgida laste tervist, kontrollida laste toitlustamise vastavust nõuetele ning nõustada vanemaid ja pedagooge laste tervisega seotud küsimustes. Kahjuks puudub paljudes lasteaedades tervishoiutöötaja või töötab seal vaid väga väikse koormusega.

Inimeste elu on suurel hulgal reguleeritud seadustega ning ametialaselt võib tulla ette olukordi, kus on vajalik konsulteerida juristi või mõne muu seadusandluse spetsialistiga. Koolitöötajad puutuvad tänapäeval juriidiliste probleemidega kokku tunduvalt rohkem kui varem (Teh, 2009). Selle põhjusteks võivad olla nii oma õigustest teadlikum olek kui ka inimeste kindel arusaam sellest, kuidas peaks midagi toimuma. Garner (2000) leidis, et õpetajad peavad juriidilisi probleeme tähtsusest kolmandaks ning tunnevad vajadust selles valdkonnas kellegagi konsulteerida.

Haridus- ja teadusministri määrusega (Koolieelse lasteasutuse personali ..., 2009) on kinnitatud koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis. Tugispetsialistidest on laste üldteenindamiseks ette nähtud üks logopeed iga 30 kõneravi vajava lapse kohta. Rohkem logopeede töötab lasteaedades, kus on tasandusrühmi ja/või keha- või meelepuudega lapsi. Arendus- ja liitpuudega laste rühmadega lasteaedades on logopeedi kõrval ka eripedagoog. Tervishoiutöötaja ametikoht luuakse arvestades lasteaia rühmade arvu ning hoonete ja maa-ala suurust. Tugispetsialistidest ongi Eesti lasteaedades kõige sagedamini tööl logopeed –

tema teenuseid on võimalik kasutada 45% lasteaedadest. Arvamus tugiteenuste kättesaadavuse piisavuse ja ebapiisavuse kohta on umbes võrdne, 41% lasteaedade- ja kooliõpetajast hindab seda pigem piisavaks ning 38% leiab, et see on pigem ebapiisav (Kirss, 2011). Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ kohaselt peavad nõustamisteenused olema kättesaadavad kõikidele õpetajatele. Samas näitavad uurimused (Kirss, 2011), et maalaasteaedade õpetajatele on teenuste kättesaadavus ja ligipääs raskendatud.

Uurimuse eesmärk, uurimisküsimused ja hüpoteesid

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on anda ülevaade lasteaiaõpetajate hinnangutest nende nõustamisvajadustele ning võimalustele nõustamist saada. Töös vaadeldakse, milliseid on lasteaiaõpetajate teadmisi nõustamisvõimaluste kohta, milline on nende käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral ning kuhu õpetajad nõustamise saamiseks pöörduvad. Lisaks uuritakse nõustamisvõimalusi, mida lasteaiaõpetajad teavad ning mis on nõustamisel käimise kasutegurid.

Uurimustöö põhineb järgnevatel uurimisküsimustel:

- Milliseks hindavad lasteaiaõpetajad oma teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta?
- Milline on lasteaiaõpetajate käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral?
- Milliseks hindavad lasteaiaõpetajad erinevate spetsialistide kättesaadavust enda jaoks?
- Milliseid nõustamisvõimalusi lasteaiaõpetajad teavad?
- Milline on õpetajate tunnetatud nõustamisvajadus erinevates probleemvaldkondades?
- Millist kasu on lasteaiaõpetajad nõustamises saanud?

Uurimustööga kontrolliti järgmisi hüpoteese:

- Linnalasteaedade õpetajad hindavad enda teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta kõrgemaks kui maalaasteaedade õpetajad. Kuna nõustamiskeskused asuvad linnades ning suuremates asulates, on ka nõustamisteenuste kättesaadavus linnaõpetajatel parem (Kirss, 2011) ning võib oletada, et nad on rohkem kursis nõustamisvõimalustega.
- Pika tööstaažiga lasteaiaõpetajad hindavad enda teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta kõrgemaks kui lühema tööstaažiga õpetajad. Õpetajarolli esimestel aastatel puuduvad kogemused ning teadmised, mis on kogenud pedagoogil (Hsu, 2005) ning seetõttu võivad erineda ka teadmised nõustamisteenuste kohta.

- Linnalasteaedade õpetajad hindavad erinevate spetsialistide kättesaadavust enda jaoks kõrgemalt kui maalasteaedade õpetajad. Kuna nõustamiskeskused asuvad üldjuhul maakonna keskustes ehk linnades, siis on linnalasteaedade õpetajatel ligipääs nõustamisteenustele kergem (Kirss, 2011).

Metoodika

Valim

Käesoleva uurimuse valimi moodustasid 157 lasteaiaõpetajat, kellest 154 (98,1%) olid naised ja 3 (1,9%) olid mehed. Õpetajatest 79 (50,3%) töötas linna- ning 78 (49,7%) maalasteaias. Lasteaiaõpetajana töötamise aeg varieerus paarist kuust 43 aastani, keskmine tööolud aeg 18,83 aastat (SD=12,25). Linna-(M=19,25; SD=13,3) ja maalasteaedade (M=18,41; SD=11,1) õpetajate tööolud aeg ei erinenud statistiliselt. Lasteaiad olid viiest Eesti maakonnast – Põlvamaa (N=5), Tartumaa (N=5), Valgamaa (N=8), Viljandimaa (N=9) ning Võrumaa (N=5). Osalenud lasteaedade õpetajate arvu leiab tabelist 1.

Uurimuses osales lasteaiaõpetajaid kõikidest rühmadest. Kõige enam õpetajaid töötas nooremas (N=39; 24,8%), kõige vähem vanemas (N=22; 14,0%) ja keskmises (N=22; 14,0%) rühmas. 10 õpetajat (6,4%) märkis oma rühmaks vastusevariandi „Muu“.

Tabel 1. Uurimuses osalenud lasteaedadest õpetajate osakaal

Maakond	Linnalasteaed (õp. arv)	Osakaal (%)	Maalasteaed (õp. arv)	Osakaal (%)	Kokku (arv / %)
Põlvamaa	8	5,1	12	7,6	20 / 12,7
Tartumaa	18	11,5	12	7,6	30 / 19,1
Valgamaa	19	12,1	18	11,5	37 / 23,6
Viljandimaa	18	11,5	17	10,8	35 / 22,3
Võrumaa	16	10,2	19	12,1	35 / 22,3
Kokku	79	50,4	78	49,6	157 / 100

Märkus. õp. – õpetajate arv

Protseduur

Lasteaedade info ja kontaktandmed saadi maakondade ja kohalike omavalitsuste kodulehtede kaudu. Lasteaiad valiti vastavalt asukohale, arvestades nende asukoha suurust ja kaugust teineteisest. Linnalasteaedadeks võeti lasteaiad maakonna keskustest (Tartu, Valga, Põlva, Viljandi, Võru). Maalasteaedadeks kvalifitseerusid lasteaiad küladest, alevikest ning alevitest. Kuna maakohtades on vähem õpetajaid kui linnades, tuli maakohtadest otsida rohkem lasteaedu, et õpetajate grupid oleksid võrreldavad. Maalasteaiad valimisel arvestati, et need asuksid maakonnas võimalikult laiali ning võimalusel mitte samas vallas.

Välja valitud lasteaedade juhtkondadega võeti ühendust e-maili või telefoni teel ning küsiti nõusolekut uurimuses osalemiseks. Olles saanud direktorilt nõusoleku, edastati ankeedid vastavalt lasteaia soovile õpetajateni kas paberkandjal või internetis. Paberkandjal täitvad õpetajad said ankeedi koos ümbrikuga, millel oli kõigil anonüümsuse huvides kindel märgistus. Ankeedid täideti kokkulepitud ajaks ning viidi direktori kabinetti, kust uurimuse läbiviija need kätte sai. Mõned lasteaiad eelistasid paberkandjal ankeedid tagastada posti teel. Lasteaiad, kes sellise soovi avaldasid, said koos ankeetidega ka margistatud ning adresseeritud ümbrikud, mis tulid postida kokkulepitud ajaks.

Internetis täita eelistanud õpetajatele saadeti ankeedi täitmiseks link ning paluti vastata kindlaks kuupäevaks. Juhul, kui kokkulepitud kuupäevaks ei olnud kõik vastanud saadeti lasteaiale vastav meeldetuletuskiri.

Uuringus osalenud lasteaedadele pakuti võimalust saada pärast andmete kogumist ning analüüsimist ka tagasisidet tulemustest ja infot, kust vajadusel on võimalik nõustamist saada. Soovi avaldas selleks 32st lasteaiast 14.

Mõõtevahendid

Käesoleva uurimuse andmed koguti ankeetküsimustiku abil, mille koostas ja sobivust katsetas töö autor. Andmekogumisinstrumenti piloteerimine viidi läbi uurija poolt koostatud eelankeedi põhjal; ekspertideks olid 5 Tartu linna lasteaiaõpetajat. Piloteerimise eesmärk oli katsetada andmekogumisinstrumenti sobivust teema uurimisel ning küsimuste üheti mõistmist.

Pilootuurimuse tulemustest lähtuvalt ning vastavalt ekspertide juhtnööridele koostati küsimustik (lisa 1), mis koosneb 12st küsimusest. Ankeedis on nii valikvastustega hinnanguid (näiteks „*Hinnake palun, kui sageli olete järgmistes probleemvaldkondades tunnetanud vajadust spetsialisti poolse nõustamise järele*“ ning „*Milliseks hindate oma teadmisi selle kohta, kuhu on võimalik õpetajatel vajaduse tekkimisel pöörduda, et saada erialaspetsialistide poolset nõustamist?*“) kui ka avatud küsimusi enda arvamuse väljendamise jaoks. Oma hinnangut sai anda 1-5 skaalal, kus 1 tähistas vastust harva/mitte kunagi esinemist ning 5 sageli/pidevalt toimuvat. Saamaks teada, milliseid kohti nõustamise saamiseks õpetajad teavad, anti neile võimalus kirja panna kõik võimalikud variandid, kust neil on võimalik vajaduse korral nõustamist saada ning paluti kirja panna nii palju erinevaid kui teatakse. Näiteid vastustest küsimusele on toodud lisa 2. Õpetajatel, kes olid nõustamisel käinud, paluti vastata, millist kasu nad nõustamisest said. Näiteid õpetajate vastustest on toodud lisa 3.

Andmetöötlus

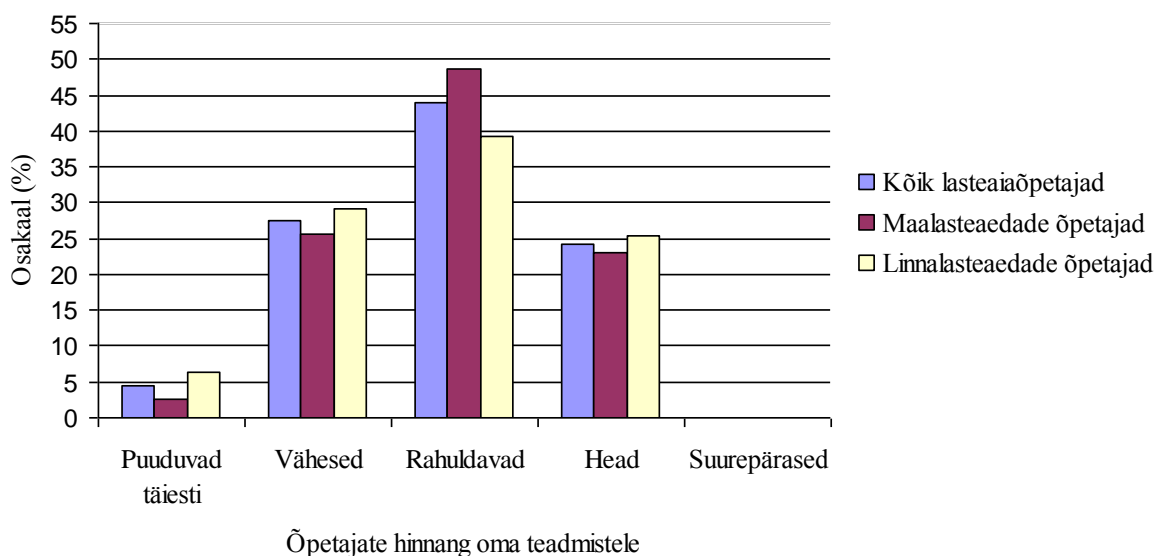
Andmed koguti nii paber kandjal kui internetis. Internetis kasutati ankeedi jaoks veebikeskkonda eSurveyCreator, mis asub aadressil <https://www.esurveycrator.com/>. Selle kaudu salvestati andmed Microsoft Office Excel 2003 programmi, kus need töö autori poolt kodeeriti ning sisestati programmi SPSS for Windows version 20. Töös olevad joonised on tehtud programmiga Microsoft Office Excel 2003. Andmeanalüüsi meetoditena kasutati hüpoteeside kontrollimiseks sõltumatute valimite t-teste, hii-ruut testi; seoste leidmiseks korrelatsioonianalüüsi.

Tulemused

Õpetajate hinnangud oma teadmiste nõustamisvõimaluste kohta

Vähem kui pooled kõikidest rühmaõpetajatest hindavad oma teadmisi nõustamisvõimaluste kohta rahuldavateks. Hinnangute „vähesed“ ja „head“ osakaal on õpetajatel peaaegu sama, „vähesed“ osakaal vaid 3% kõrgem. Seitsme õpetaja (4,5%) hinnangul puuduvad neil teadmised nõustamise võimaluste kohta täielikult. Hinnangut „suurepärase“ ei andnud oma teadmistele ükski õpetaja. Kõikide õpetajate ning maa- ja linnalasteaedade õpetajate vastamiste osakaalu leiab jooniselt 1.

Sõltumatute valimite T-test viidi läbi võrdlemaks linna- ja maalasteaedade õpetajate erinevusi teadmiste hindamise osas. Linna- ($M=2,84$; $SD=0,88$) ja maalasteaedade õpetajate ($M=2,92$; $SD=0,77$) vahel puudus statistiliselt oluline erinevus; $t=-0,66$; $df=155$; $p>0,5$.

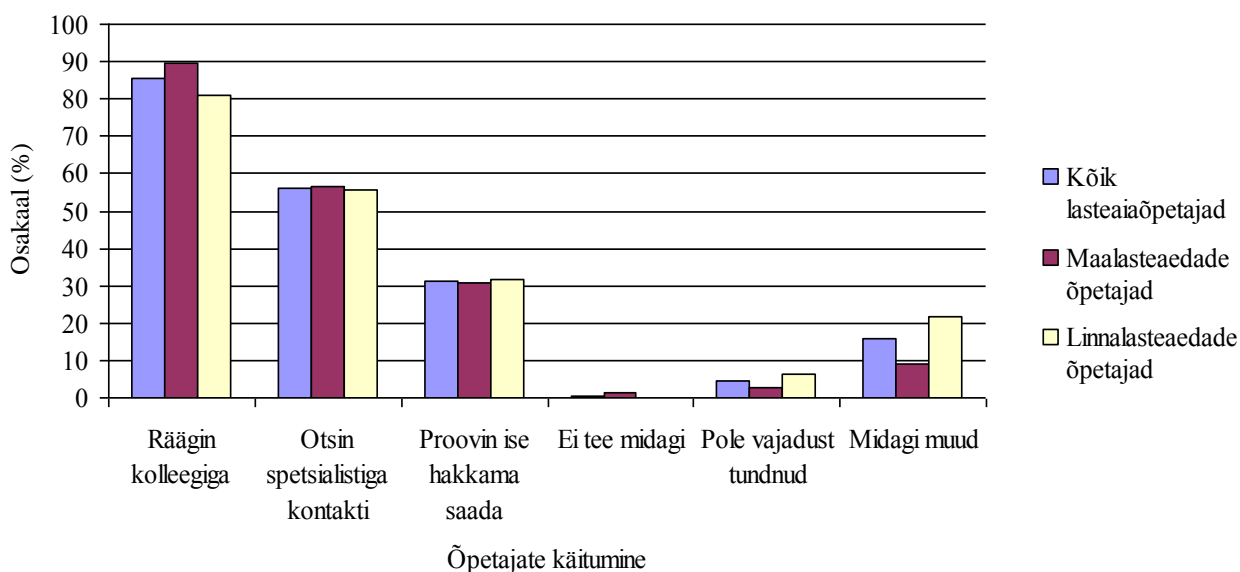


Joonis 1. Õpetajate vastuste osakaal oma teadmiste nõustamisvõimaluste kohta.

Käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral

Spetsialisti poolse nõustamisvajaduse tunnetamisel pöördub enamus õpetajaid oma kolleegi poole ning räägib sellest temaga. Vaid 1 üks õpetaja vastas, et ei tee midagi. Lisaks kolleegiga rääkimisele püüavad õpetajad leida kontakti spetsialistiga. Vastusevariandi „midagi muud“ täpsustamisel toodi välja kõige sagedamini juhtkonna ja direktoriga arutamist, samuti ka kirjandusega tutvumist, internetis abi otsimist ning lapsevanemaga suhtlemist. Kõikide õpetajate ning maa- ja linnalasteaedade õpetajate vastamiste osakaalu tegevuste osas leiab jooniselt 2.

Sõltumatute valimite T-test viidi läbi võrdlemaks linna- ja maalasteaedade õpetajate käitumise erinevusi nõustamisvajaduse tunnetamise korral. Statistiliselt oluline erinevus ilmnis ainult vastusevariandi „Muu“ korral (linnalasteaedade õpetajad $M=0,22$; $SD=0,41$; maalasteaedade õpetajad $M=0,09$; $SD=0,28$); $t=2,20$; $df=139$; $p<0,05$. Linnalasteaedade õpetajad täpsustasid vastusevariandi „Muu“ kõige sagedamini juhtkonnaga suhtlemise ning kirjanduse otsimisega internetist ning raamatutest. Maalasteaedade õpetajad märkisid vaid juhtkonnaga suhtlemise.



Joonis 2. Õpetajate käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral

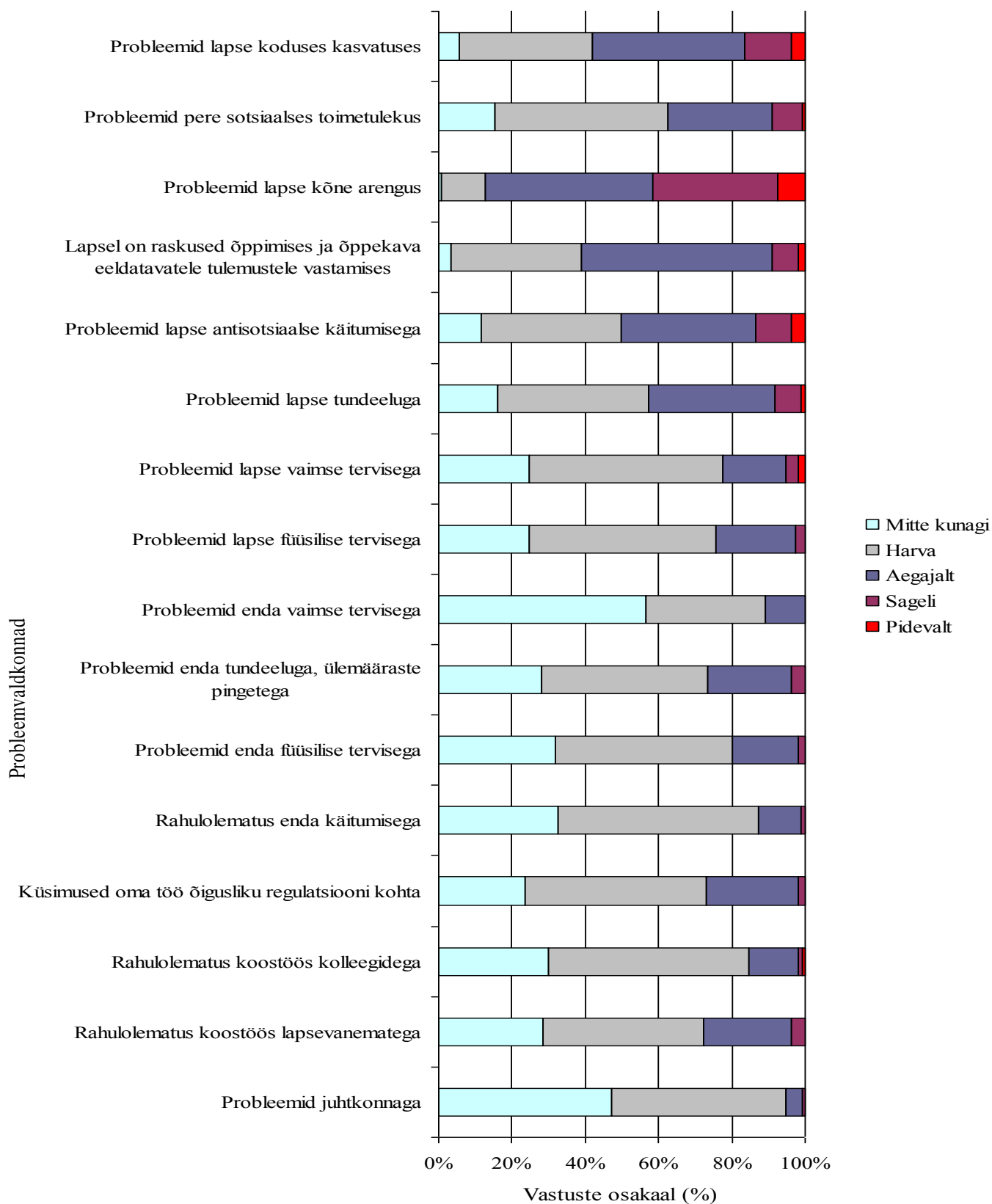
Tunnetatud nõustamisvajadus erinevates probleemvaldkondades

Lasteaiaõpetajate kõige sagedamini esinevateks probleemideks on probleemid lapse kõne arenguga ($M=3,36$; $SD=0,81$) ning probleemid lapse kodus kasvatuses ($M=2,73$; $SD=0,90$). Kõige vähem nimetatud probleemvaldkondadest näevad õpetajad probleemi enda

vaimses tervises ($M=1,54$; $SD=0,69$) ning lahkavamustes juhtkonnaga ($M=1,59$; $SD=0,61$).

Õpetajate hinnangud probleemvaldkondade esinemistele on toodud joonisel 3.

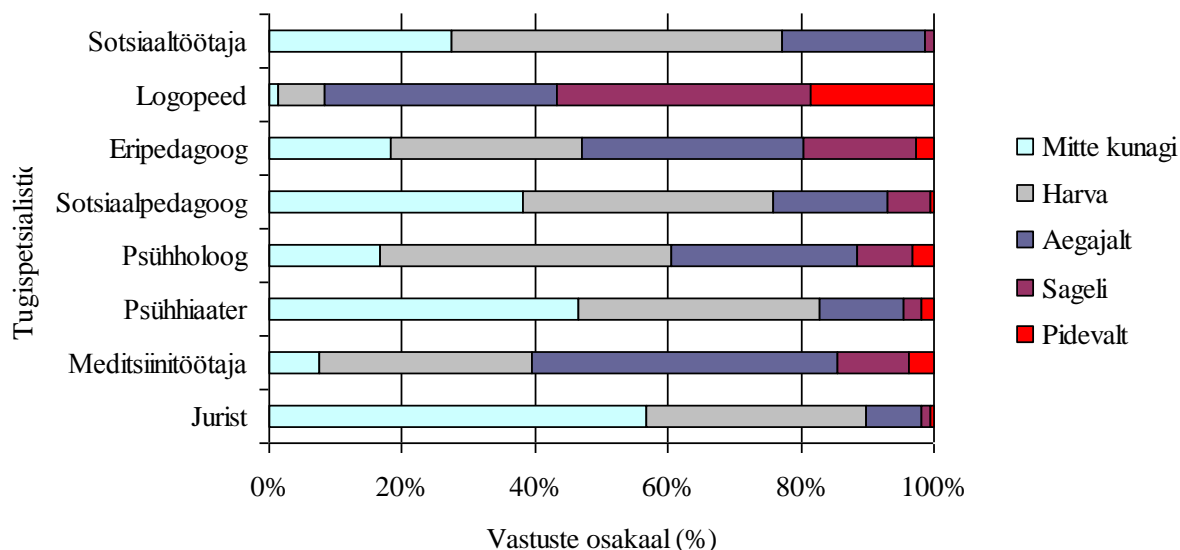
Võrdlemaks linna- ja maalasteaedade õpetajate kokkupuute sagedusi erinevate probleemvaldkondadega viidi läbi sõltumatute valimite T-test. Mitte ühegi probleemvaldkonna puhul ei ilmnunud lasteaiaõpetajatel statistiliselt olulist erinevust.



Joonis 3. Õpetajate tunnetatud vajadus erinevates probleemvaldkondades

Tunnetatud vajadus spetsialistide poolse nõustamise järele

Nagu on näha jooniselt 4, tunnevad lasteaiaõpetajad kõige enam vajadust logopeedi ($M=3,66$; $SD=0,90$) ning meditsiinitöötaja ($M=2,68$; $SD=0,86$) poolse nõustamise järgi. Lisaks tundsid õpetajad vajadust ka eripedagoogilise nõustamise ($M=2,63$; $SD=1,11$) järgi. Kõige harvemini tekib vajadus juristi ($M=1,56$; $SD=0,75$) ning psühhiaatri ($M=1,77$; $SD=0,91$) järgi.

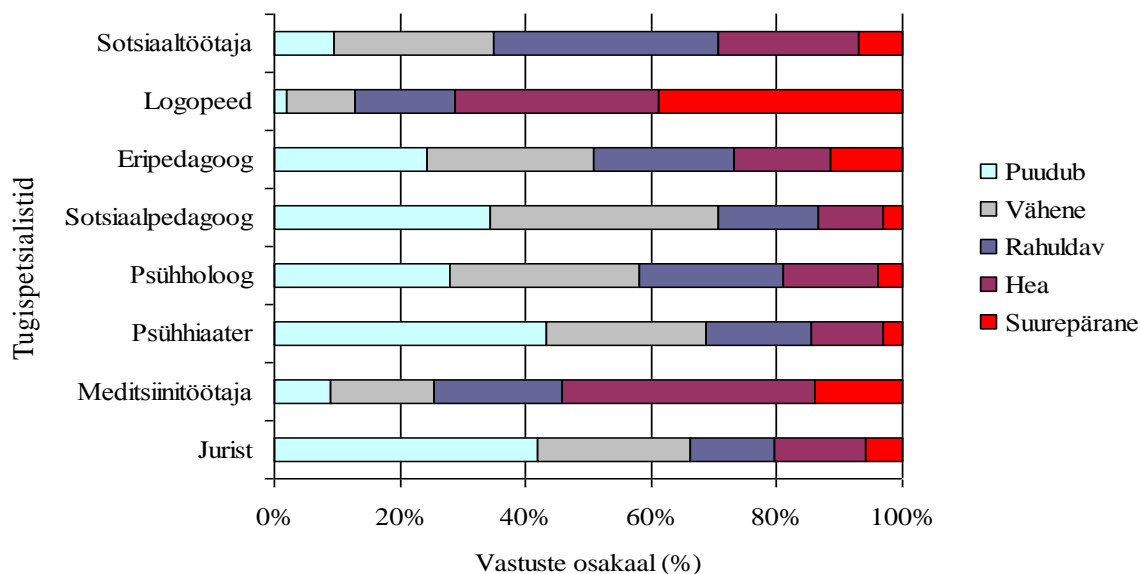


Joonis 4. Õpetajate vajadus spetsialistide poolse nõustamise järele

Linna- ning maalasteaedade õpetajate vahel ilmnes statistiliselt oluline erinevus sotsiaalpedagoogi (linnalasteaedade õpetajad $M=2,10$; $SD=0,99$; maalasteaedade õpetajad $M=1,77$; $SD=0,83$); $t=2,26$; $df=115$; $p<0,05$; ning meditsiinitöötaja (linnalasteaedade õpetajad $M=2,84$; $SD=0,92$; maalasteaedade õpetajad $M=2,53$; $SD=0,76$); $t=2,26$; $df=155$; $p<0,05$; vajadusel.

Spetsialistide kättesaadavus

Lasteaiaõpetajate hinnangul on nende jaoks kõige kättesaadavamad tugispetsialistid logopeed ($M=3,96$; $SD=1,08$) ning meditsiinitöötaja ($M=3,34$; $SD=1,17$). Kõrgelt hinnati ka võimalusi suhelda sotsiaaltöötajaga ($M=2,92$; $SD=1,07$). Kõige väiksem kontaktisaamise võimalus on psühhiaatriga ($M=2,06$; $SD=1,16$) ning sotsiaalpedagoogiga ($M=2,11$; $SD=1,09$). Lasteaiaõpetajate hinnangud spetsialistide kättesaadavuse kohta on toodud joonisel 5.



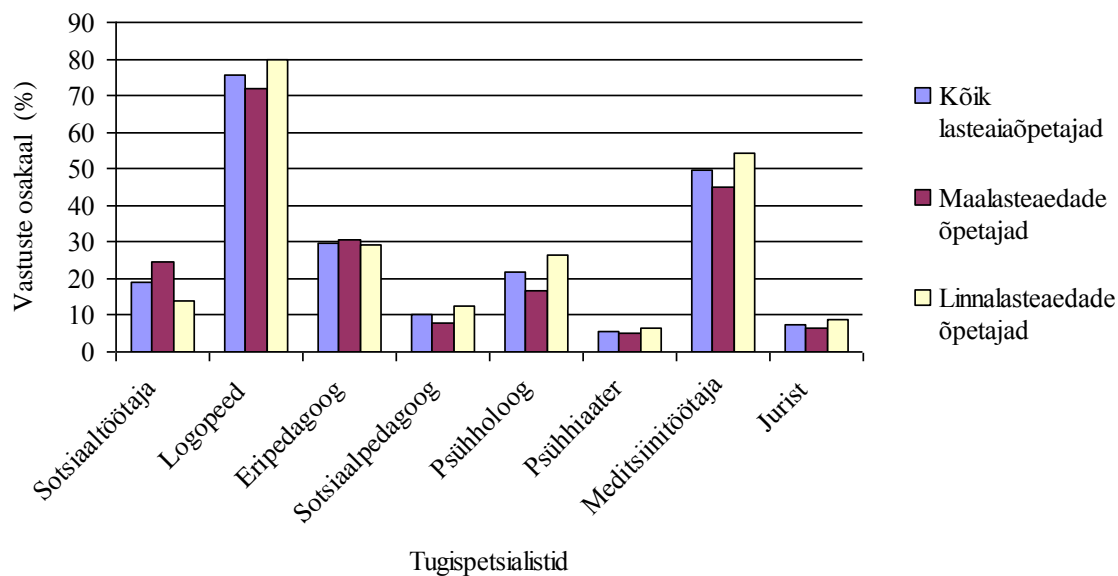
Joonis 5. Lasteaiaõpetajate hinnangud spetsialistide kättesaadavusele.

Kõikide tugispetsialistide kättesaadavus ei ole linnades ning maakohtades samasugune. Statistiliselt oluline erinevus ilmnes nii sotsiaaltöötaja (linnalasteaedade õpetajad $M=2,56$; $SD=0,99$; maalasteaedade õpetajad $M=3,28$; $SD=1,01$); $t=-4,51$; $df=155$; $p<0,01$; logopeedi (linnalasteaedade õpetajad $M=3,71$; $SD=1,10$; maalasteaedade õpetajad $M=4,21$; $SD=0,99$); $t=-2,96$; $df=155$; $p<0,01$; kui ka meditsiinitöötaja (linnalasteaedade õpetajad $M=3,08$; $SD=1,18$; maalasteaedade õpetajad $M=3,60$; $SD=1,10$); $t=-2,88$; $df=155$; $p<0,01$ kättesaadavuses.

Spetsialistide juures nõustamisel käimine

Lasteaiaõpetajad on kõige rohkem käinud logopeedi ning meditsiinitöötaja juures nõustamisel. Kõige vähem on aga kasutatud psühhiaatri ning sotsiaalpedagoogi poolt pakutavaid nõustamisteenuseid. Tugispetsialistide juures käimine lasteaiaõpetajate poolt on toodud joonisel 6. Lisaks on paljud õpetajad mõelnud psühholoogi (14,6%) ning eripedagoogi (11,5%) poolt pakutava nõustamisteenuse kasutamisest. 3,2% õpetajatest märkis, et nad ei ole kuulnud võimalusest saada psühholoogi käest nõustamist seoses oma tööga.

Linna- ning maalasteaedade õpetajate tugispetsialistide juures nõustamisel käimisel ei ilmnenu statistiliselt olulist erinevust.



Joonis 6. Tugispetsialistide juures nõustamisel käimine

Tööstaaži ning teadmiste hindamise seos

Leidmaks tööstaaži ja teadmiste hindamise omavahelist seost, kasutati korrelatsioonianalüüsi ning Pearson r korrelatsioonikoefitsienti. Selgus, et tööstaaži ning teadmiste hindamise vahel puudub seos ning seda nii linna- $r=0,12$; $p>0,05$ kui maalasteaedade $r=0,01$; $p>0,05$ õpetajate puhul.

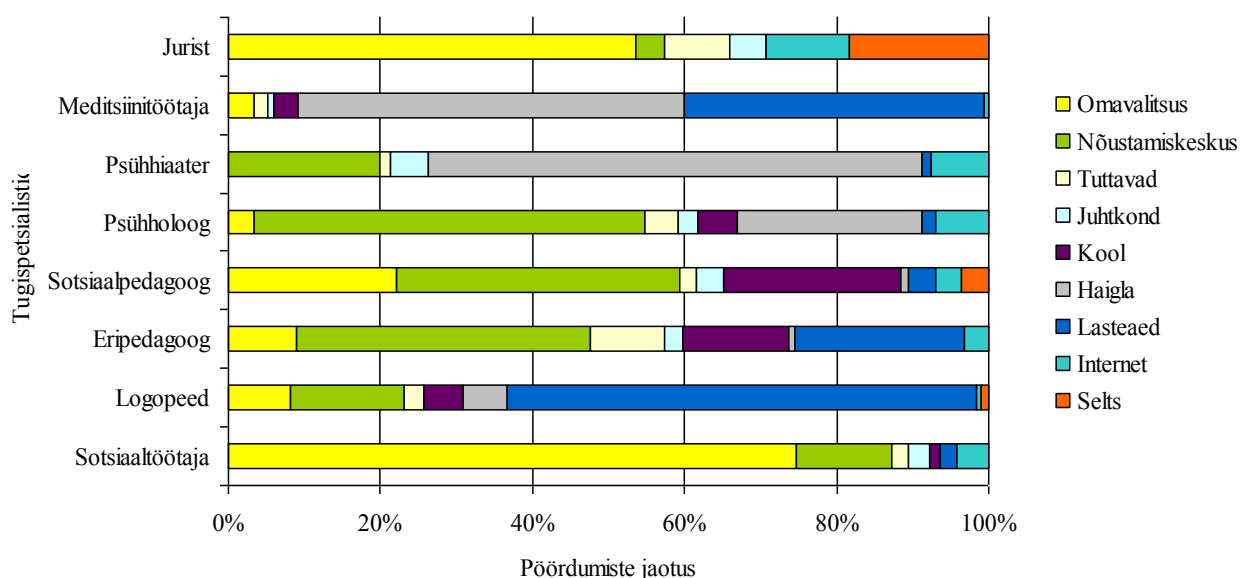
Nõustamisvõimalused, mida õpetajad teavad ning kuhu vajadusel pöörduvad

Õpetajate loetletud erinevad võimalused jagati sarnasuse alusel kategooriatesse. Kokku moodustus 9 kategooriat, mille jaotus on toodud joonisel 7. Näiteid õpetajate nimetatud nõustamisvõimalustest kategooriate lõikes on toodud lisa 2, tabelis 2.

- Omavalitsus – õpetajad pöörduva valla- ja linnavalitsusse nõustamise saamiseks;
- Nõustamiskeskus – nõustamise saamiseks pöörduvad lasteaiaõpetajad nõustamiskeskuse, noortekeskuse või tugikeskuse spetsialistide poole;
- Tuttavad - lasteaiaõpetajatel on oma tutvusringkonnas olemas vastava spetsialisti haridusega inimene, kelle poole vajadusel pöörduda saab;
- Juhtkond – lasteaiaõpetajad pöörduvad nõustamise ja lisainfo saamiseks lasteaia direktori ja õppealajuhataja poole;
- Kool – lasteaiaõpetajad pöörduvad nõustamise saamiseks mõne läheduses asuva kooli tugispetsialisti poole;

- Haigla – nõustamisteenuse saamiseks pöörduvad lasteaiaõpetajad haiglate, polikliinikute, tervisekeskuste ning perearstide poole;
- Lasteaed – vastav tugispetsialist on tööl lasteaias;
- Internet – lasteaiaõpetajad otsivad internetist spetsialistide kontakte, vastuseid oma küsimustele. Siia gruppi on arvatud ka erialane kirjandus;
- Selts – lasteaiaõpetajad kontakteeruvad probleemiga seotud seltsi/ühenduse poole abi saamiseks. Näiteks Eesti Lastekaitseliit.

Nagu on jooniselt 7 näha, mainiti kõige enam võimalusi nõustamisteenuse saamiseks lasteaiast ning omavalitsustelt. Nõustamiskeskused asusid kolmandal kohal.



Joonis 7. Kohad, kust lasteaiaõpetajad nõustamisvajaduse korral abi otsivad

Nõustamise kasutegur

Nõustamisel käinud lasteaiaõpetajatel oli võimalus vastata küsimusele, millist kasu nad nõustamisteenusest said. Loetletud kasutegurid jagati sarnasuse alusel kuute kategooriasse:

- Nõuanne – lasteaiaõpetajad said erinevaid nõuandeid probleemiga toimetulekuks; lisaks saadi erinevaid ülesandeid näiteks hääldeuse parandamiseks
- Praktiline – tugispetsialist ei nõustanud õpetajat vaid tehti koostööd millegi;
- Enesekindlus – lasteaiaõpetajad said kinnitust enda käitumise õigsusele ning enesekindlust jätkamaks probleemile lahenduse otsimist;
- Arutlemine – lasteaiaõpetajad said võimaluse kellegagi oma probleemi üle arutleda;
- Ei saanud – lasteaiaõpetajad tundsid, et nõustamises ei olnud neile kasu;

- Muu – vastused, mis ei sobitunud ühtegi teise kategooriasse.

Kõige sagedamini tõid õpetajad välja võimaluse saada tugispetsialisti käest nõuandeid ning erinevaid ideid (44,8%). Järgnes koostöö nõustajaga (19,8%) ning arutelu võimalus (18,7%). Enesekindluse saamist nimetas 9,4% õpetajatest. Lisaks oli ka õpetajaid (5,2%), kes olid nõustamisel käinud, kuid tundsid, et sellest ei olnud neile mingit kasu.

Õpetajate toodud kasutegurite näiteid on kategooriate lõikes toodud lisas 3, tabelis 3.

Arutelu

Pedagoogi amet on vastutusrikas, kuna vastutatakse laste eest, kes alles õpivad endaga toime tulema. Seetõttu on õpetaja amet reguleeritud paljude seaduste ning määrustega, kus on kirjas, mida pedagoogilt oodatakse ning nõutakse. On oluline, et lasteaiaõpetajatel oleks olemas tugi, kust vajadusel abi ning nõustamist saada, et teha oma tööd võimalikult efektiivselt. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaate lasteaiaõpetajate hinnangutest nende nõustamisvajadustele ning võimalustest nõustamist saada. Vaadeldi, milliseks hindavad lasteaiaõpetajad oma teadmisi nõustamisvõimaluste kohta, milline on nende käitumine tunnetatud nõustamisvajaduse korral ning kuhu pöörduvad õpetajad nõustamise saamiseks. Lisaks uuriti nõustamisvõimalusi, mida lasteaiaõpetajad teavad ning mis on nõustamisel käimise kasutegurid.

Enamus lasteaiaõpetajaid hindavad oma teadmisi nõustamisvõimaluste kohta rahuldavateks. Hüpotees, et linnalasteaedade õpetajad hindavad oma teadmisi kõrgemalt kui maalasteaedade õpetajad ei leidnud kinnitust ning kuigi statistiliselt olulist erinevust polnud, hindasid hoopiski maalasteaedade õpetajad oma teadmisi veidi kõrgemalt. Tulemuste põhjuseks võib oletada asjaolu, et maakohad on väiksemad ning väiksema populatsiooni tõttu teatakse isiklikult erinevate erialade esindajaid. Lisaks tuleb arvesse võtta, et käesolevas uurimuses ei uuritud õpetajate teadmisi ainult nõustamiskeskuste kohta vaid nõustamisteenuste võimalikkuse kohta üldiselt. Seega on võimalik, et nõustamiskeskuste kohta teavad maalasteaiaõpetajad vähem, kuid tutvuste kaudu on nõustamisvõimalusi rohkem.

Kõige sagedasemaks käitumiseks tunnetatud nõustamisvajaduse korral on lasteaiaõpetajatel kolleegiga rääkimine, mis on kooskõlas ka teiste sarnaste uurimustulemustega (Tatar, 2009). Võib oletada, et põhjuseks on kolleegide pidev kättesaadavus ning nende kogemused sarnaste probleemidega. Oluline erinevus linna- ja maalasteaedade õpetajate vahel ilmnes vastusevariandi „Muu“ puhul, kus linnalasteaedade õpetajad olid aktiivsemad erinevamate võimaluste otsimisel ja kasutamisel. Põhjuseks võib

olla näiteks asjaolu, et linnades on erialast kirjandust raamatukogudest kergem kätte saada kui maakohtades. Lisaks võib olla põhjuseks erinev ligipääs ja võimalus kasutada internetti.

Uurimusest selgus, et tööstaaži ning teadmiste hindamise vahel ei olnud seost. Hüpotees, et pika tööstaažiga lasteaiaõpetajad hindavad enda teadmisi erinevate nõustamisvõimaluste kohta kõrgemaks kui lühema tööstaažiga õpetajad, ei leidnud kinnitust. Erinevuse puudus võib tuleneda ka sellest, et noorematel õpetajatel kompenseerib oskus leida infot kogemuste puuduse. Kuna põhiliseks toeks tööl on kolleegid, siis on võimalik erinevate tööstaažidega õpetajatel õppida just teineteiselt.

Uurimusest selgus, et kõige enam vajavad lasteaiaõpetajad logopeedilist nõustamist. Häired ning probleemid kõnes võivad tekitada lastes frustratsiooni, kuna nad ei suuda end sageli teiste jaoks piisavalt hästi ja arusaadavalt väljendada (Yont, Hewitt, Miccio, 2002). Seega on oht, et logopeediliste probleemide eiramisel tekib teisi probleeme vaid juurde. Ka käesolevast uurimusest selgus, et õpetajad tunnevad sageli nõustamisvajadust seoses lapse antisotsiaalse käitumisega. Võib oletada, et osaliselt on see põhjustatud just logopeediliste probleemide tõttu.

Kõige kättesaadavamateks tugispetsialistideks on lasteaiaõpetajate hinnangul logopeed ning meditsiinitöötaja. Tulemus ühtib teiste uurimustega (Kirss, 2011), kuna just need spetsialistid on Eesti lasteaedades kõige sagedamini tööl. Maalasteaedade õpetajad hindavad sotsiaaltöötaja, logopeedi ning meditsiinitöötaja kättesaadavust enda jaoks tunduvalt kõrgemalt kui linnalasteaedade õpetajad. Seega hüpotees, et linnalasteaedade õpetajate hinnang tugispetsialiste kättesaadavusele on kõrgem, ei leidnud kinnitust ning ilmnes hoopis vastupidine tulemus. Võib oletada, et tulemuse põhjuseks on asjaolu, et lasteaia maakohtades on väiksemad ning seega on tugispetsialistidel rohkem aega õpetajate nõustamiseks.

Probleemidest, millega lasteaiaõpetajad kokku puutuvad, märkisid õpetajad kõige enam probleeme lapse koduses kasvatuses, raskusi õppekava täitmisega ning probleeme lapse antisotsiaalse käitumisega. Erinevad uurimused pedagoogide probleemide kohta (Tatar, 2009; Lewis, Romi, Quid, Katz, 2005) on jõudnud sarnastele tulemustele, seega ei ole nimetatud probleemid unikaalsed vaid Eesti lasteaiaõpetajatele. Teades, millised on põhilised probleemid millega õpetajad kokku puutuvad, on võimalik tulevasi õpetajaid paremini ette valmistada nende tööks.

Kõige enam on lasteaiaõpetajad käinud logopeedilisel nõustamisel, mis toetab omakorda tulemust, et logopeedi järgi tuntakse kõige suuremat vajadust. Ka meditsiinitöötaja juures on lasteaiaõpetajad käinud nõustamisel. Võimalik, et nende tugispetsialistide

külastamine on võrreldes teiste spetsialistidega tunduvalt kõrgem seetõttu, et nad on kõige kättesaadavamad ning seega saab ka lihtsama probleemiga seoses küsida nõu.

Enamus lasteaiaõpetajatest, kes nõustamisel on käinud, olid veendumusel, et nõustamine on neid aidanud ning on kasulik. Samas oli ka neid, kes kasu ei näinud. Kooskõlas ka teiste uurimustega (Baginsky, 2004) selgus, et tuleb ette olukordi, kus õpetajata usuvad, et nõustamisest ei ole neile abi. Käesolevas uurimuses ei toonud kõik õpetajad, kes on nõustamisel käinud, seda kasu välja. Võimalik, et negatiivse kogemuse tõttu püüavad nad edaspidi iseseisvalt hakkama saada või leiavad nõustamisele alternatiivseid lahendusi.

Tulemuste interpreteerimisel tuleb arvestada ka käesoleva töö piiranguid. Kuna uurimuse valim oli 157 rühmaõpetajat Lõuna-Eesti maakondadest ei saa teha üldistusi kogu Eestile. Edaspidiseks uurimuseks soovitab töö autor vaadelda ka lasteaiaõpetajate rahulolu kättesaadavate nõustamisteenustega, kuna avatud küsimuste vastustest ilmnes mõningast rahulolematust erinevate nõustamisteenustega.

Käesolevas töös saadud tulemused viitavad sellele, et lasteaiaõpetajad tunnevad siiski vajadust nõustamisteenuse järele ning paljudel puuduvad teadmised, kust saab nõustamist nende tugispetsialistide käest, kes ei tööta lasteaias. Paljud lasteaiaõpetajad pöörduvad oma probleemide korral lasteaia juhtkonna poole ning seega võib edaspidi uurida ka juhtkonna teadmisi erinevate tugiteenuste kättesaadavuse kohta.

Tänu sõnad

Täna kõiki lasteaedu - nende juhatajaid ning õpetajaid – kes leidsid aega osaleda uurimuses. Oma juhendajat, kes andis nõu, sisukaid kommentaare ning suunas ilma, et minu ideed läheksid kirjutamise käigus kaduma. Oma pere toetuse ning mõistmise eest, mida nad pakkusid lõputöö valmimise jooksul. Suured tänud Laura Adovile motiveerimise ja töös parandamist vajavate kohtade väljatoomise eest; Kai Tiitsaarele, kes tegi programmi Microsoft Excel minu jaoks arusaadavamaks; Indrek Sternile motiveerivate vestluste eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

(kuupäev, allkiri)

Kasutatud kirjandus

- Algozzine, B., Ysseldyke J.E., Christenson, S., Thurlow, M.L. (1983). A factor analysis of teachers' intervention choices for dealing with students' behavior and learning problems. *The Elementary School Journal*, Vol. 84(2), lk.189-197
- Athanasiou, M. S., Geil, M., Hazel, C. E., & Copeland, E.P. (2002). A look inside school-based consultation: A qualitative study of the beliefs and practices of school psychologists and teachers. *School Psychology Quarterly*, 17, lk. 258-298
- Baginsky, W. (2004). *School Counselling in England, Wales and Northern Ireland: A Review*. London: NSPCC
- Crothers, L.M., Hughes, T.L., Morine, K.A. (2008). *Theory and Case in School-Based Consultation*. USA: Taylor & Francis Group
- Garner, D. (2000). *The Knowledge of Legal Issues Needed By Teachers and Student Teachers*. Külastatud 27.aprillil, 2013, aadressil <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED451139.pdf>
- Granello, D., Young, M.E. (2011). *Counseling Today: Foundations of Professional Identity*. Pearson
- Hsu, S. (2005). Help-Seeking Behaviour of Student Teachers. *Educational Research*, Vol.47 (3), lk. 307-318
- „Inimressursi arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ meetme „Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine“ programm „Õppenõustamissüsteemi arendamine“. (2009). Haridus- ja Teadusministeerium. Külastatud 01.aprillil, 2013, aadressil http://www.innove.ee/UserFiles/Karj%C3%A4%C3%A4riteenused/%C3%95ppen%C3%B5ustamisteenused/Programm_Oppenou_sus_arendamine_programmdokument%2027.06.11.pdf
- Kaplan, D, M., Gladding, S, T. (2011). A Vision for the Future of Counseling: The 20/20 Principles for Unifying and Strengthening the Profession. *Journal of Counseling & Development*, Vol. 89 (3), lk. 367-372
- Kirss, L. Õppenõustamisteenustega rahulolu ja nende kättesaadavus. Uuringu lõpparuanne. Tellija: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. *Poliitikauuringute keskus Praxis*
- Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseisu kinnitamine. (2009). *Riigi Teataja*. Külastatud 01.aprillil, 2013 aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13170173>
- Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava. (2008). *Riigi Teataja* I, 23, 152
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (2011). *Riigi Teataja* I, 14.03.2011, 6
- Le Maistre, C., Paré, A. (2010). Whatever it takes: How beginning teachers learn to survive. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 26, lk.559-564

Lewis, R., Romi, S., Qui, X. & Katz, Y.J. (2005). Teachers' classroom discipline and student misbehaviour in Australia, China and Israel. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 21, lk. 729-741.

Logopeed III, IV, V kutsestandard. (2007). *Tervishoiu ja sotsiaaltöö kutsenõukogu*

Mrazik, J. (2009). Teachers-Problems-Teachers' Problems: What is Considered as a Problem, among the Main Teacher Activities, by Hungarian Teachers. *US-China Education Review*, Vol. 6(1), lk.58-66

Munley, P. H., Duncan, L. E., & McDonnell, K. A. (2004). Counseling psychology in the United States of America. *Counselling Psychology Quarterly*, 17, lk. 247–271

Psühholoog III, IV, V kutsestandard. (2011). *Tervishoiu ja sotsiaaltöö kutsenõukogu*

SA Innove. Külastatud 27.aprillil, 2013, aadressil
<http://www.innove.ee/et/karjaariteenused/oppenoustamisteenused/keskused>).

Sotsiaaltöötaja III, IV, V kutsestandard. (2008). *Tervishoiu ja sotsiaaltöö kutsenõukogu*

Tatar, M. (2009). Teachers turning for help to school counsellors and colleagues: Toward a mapping of relevant predictors. *British Journal of Guidance & Counselling*, Vol 37, 2, lk. 107-127

Teh, M.K. (2009). Four Strategies to Help Keep You out of Court. *School Business Affairs*, Vol.75(9), lk. 9-12

Ullebo, A.K., Posserud, M-B., Heiervang, E., Obel, C., Gillberg, C. (2012). Prevalence of the ADHD phenotype in 7- to 9-year-old children: effects of information, gender and non-participation. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 47, lk. 763-769

Õpetajate koolituse raamnõuded. (2011). *Riigi Teataja* I, 22.03.2011, 15

Õppenõustamise standard. (2012). Külastatud 27.aprillil 2013, aadressil
<http://www.ekk.edu.ee/110569>

Yont, K.M., Hewitte, L.E., Miccio, A.W. (2002). „What did you say?“. Understanding conversational breakdowns in children with speech and language impairments. *Clinical Linguistics and Phonetics*, Vol. 16(4), lk. 265-285

Lisad

Lisa 1. Küsimustik

Lugupeetud õpetaja!

Olen Merili Tammisaar ja õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal. Bakalaureusetöö raames viin läbi uurimust, selgitamaks välja, milliseks hindavad lasteaiaõpetajad oma vajadust nõustamise järele ning millised on nende teadmised nõustamise saamise võimaluste kohta. Küsimustik on anonüümne ning vastuseid kasutatakse vaid üldistatud kujul bakalaureusetöö raames.

Küsimustiku täitmine võtab umbes 10-15 minutit. Vastamiseks tõmmake sobiva variandi tähele või numbrile ring ümber. Juhul, kui Teile sobivaid vastuseid on mitu, märkige kõik sobivad. Kui Teile sobiv vastus puudub lisage see küsimuse juurde punktiirile.

Ette tänades,
Merili Tammisaar
merlen05@ut.ee
+372 53424101

Alustuseks mõned küsimused Teile tausta kohta.

1. Teie sugu

- a. naine
- b. mees

2. Kui kaua olete töötanud õpetajana? aasta (t).

3. Kas olete pedagoog linna- või malasteaias? (Punktiirile lisage asula/linna nimi)

- a. Linnas
- b. Maal

4. Millises rühmas olete hetkel õpetaja?

- a. Sõimerühmas (~3 aastased)
- b. Nooremas rühmas (3-5 aastased)
- c. Keskmises rühmas (5-6 aastased)
- d. Vanemas rühmas (6-7 aastased)
- e. Liitrühma
- f. Muu (lisage)

Õpetajatel tuleb aegajalt praktikas ette olukordi, kus tunnetatakse, et oleks vaja täiendavaid teadmisi või soovitusi teise eriala spetsialistilt.

5. Milliseks hindate oma teadmisi selle kohta, kuhu on võimalik õpetajatel vajaduse tekkimisel pöörduda, et saada erialaspetsialistide poolset nõustamist?

Puuduvad täiesti	Vähesed	Rahuldavad	Head	Suurepärased
1	2	3	4	5

6. Mida tavaliselt teete, kui tunnetate vajadust spetsialisti poolse nõustamise järele?
(Märkige kõik enda jaoks sobivad)

- a. Räägin kolleegiga
- b. Otsin spetsialistiga kontakti
- c. Proovin siiski ise hakkama saada
- d. Ei tee midagi
- e. Ei ole seni veel nõustamise vajadust tundnud
- f. Midagi muud (lisage)

7. Hinnake palun, kui sageli olete järgmistes probleemvaldkondades tunnetanud vajadust spetsialisti poolse nõustamise järele:

	<i>Mitte kunagi</i>	<i>Harva</i>	<i>Aegajalt</i>	<i>Sageli</i>	<i>Pidevalt</i>
1. Probleemid lapse koduses kasvatuses	1	2	3	4	5
2. Probleemid pere sotsiaalses toimetulekus	1	2	3	4	5
3. Probleemid lapse kõne arengus	1	2	3	4	5
4. Lapsel on raskused õppimises ja õppekava eeldatavatele tulemustele vastamises	1	2	3	4	5
5. Probleemid lapse antisotsiaalse käitumisega	1	2	3	4	5
6. Probleemid lapse tundeeluga	1	2	3	4	5
7. Probleemid lapse vaimse tervisega	1	2	3	4	5
8. Probleemid lapse füüsilise tervisega	1	2	3	4	5
9. Probleemid enda vaimse tervisega	1	2	3	4	5
10. Probleemid enda tundeeluga, ülemääraste pingetega	1	2	3	4	5
11. Probleemid enda füüsilise tervisega	1	2	3	4	5
12. Rahulolematus enda käitumisega	1	2	3	4	5
13. Küsimused oma töö õigusliku regulatsiooni kohta	1	2	3	4	5
14. Rahulolematus koostöös kolleegidega	1	2	3	4	5
15. Rahulolematus koostöös lapsevanematega	1	2	3	4	5
16. Probleemid juhtkonnaga	1	2	3	4	5
17. Muu (lisage) ...	1	2	3	4	5

8. Kui sageli olete tundnud vajadust järgmiste spetsialistide poolse nõustamise järele:

	<i>Mitte kunagi</i>	<i>Harva</i>	<i>Aegajalt</i>	<i>Sageli</i>	<i>Pidevalt</i>
Sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja	1	2	3	4	5
Logopeed	1	2	3	4	5
Eripedagoog	1	2	3	4	5
Sotsiaalpedagoog	1	2	3	4	5
Psühholoog	1	2	3	4	5
Psühhiaater	1	2	3	4	5
Meditatsioonitöötaja	1	2	3	4	5
Jurist (või muu seadusandluse spetsialist)	1	2	3	4	5
Muu (lisage):	1	2	3	4	5

9. Loetlege, kust kohast on Teil võimalik saada vajaduse korral järgnevate spetsialistide nõustamist (pange kirja nii palju erinevaid kui teate):

	<i>Võimalused:</i>
Sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja	
Logopeed	
Eripedagoog	
Sotsiaalpedagoog	
Psühholoog	
Psühhiaater	

Meditšiinitöötaja	
Jurist (või muu seadusandluse spetsialist)	

10. Milliseks hindate järgnevate spetsialistide kättesaadavust enda jaoks:

	<i>Puudub</i>	<i>Vähene</i>	<i>Rahuldav</i>	<i>Hea</i>	<i>Suurepärane</i>
Sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja	1	2	3	4	5
Logopeed	1	2	3	4	5
Eripedagoog	1	2	3	4	5
Sotsiaalpedagoog	1	2	3	4	5
Psühholoog	1	2	3	4	5
Psühhiaater	1	2	3	4	5
Meditšiinitöötaja	1	2	3	4	5
Jurist (või muu seadusandluse spetsialist)	1	2	3	4	5
Muu (lisage):	1	2	3	4	5

11. Kas olete käinud õpetaja ametist tulenevalt järgmiste spetsialistide juures nõustamisel?

	<i>Ei</i>	<i>Jah</i>	<i>Olen sellele mõelnud</i>	<i>Ei ole kuulnud sellisest võimalusest</i>
Sotsiaaltöötaja/lastekaitsetöötaja	1	2	3	4
Logopeed	1	2	3	4
Eripedagoog	1	2	3	4
Sotsiaalpedagoog	1	2	3	4
Psühholoog	1	2	3	4
Psühhiaater	1	2	3	4
Meditšiinitöötaja	1	2	3	4
Jurist (või muu seadusandluse spetsialist)	1	2	3	4
Muu (lisage):	1	2	3	4

12. Vastake järgnevatele küsimustele vaid siis, kui olete käinud nõustamisel:

Kus te nõustamisel käisite?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Millist kasu nõustamisest saite?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Täna Teid abi eest!

Lisa 2.

Tabel 2. Näited õpetajate nimetatud nõustamisvõimaluste kohta kategooriate lõikes

Sotsiaaltöötaja, lastekaitsetöötaja	<p>„Laste nõustamiskomisjon, Lastekaitse liit“</p> <p>„Omavalitsus“</p> <p>„Õppenõustamiskeskus“</p> <p>„Noorte nõustamiskeskus“</p> <p>„Pöördun direktori või õppealajuhataja poole“</p> <p>„Linnavalitsuse sotsiaalkabinet, linna sots töötaja“</p> <p>„Kohalik omavalitsus - KOV maakonna nõustamiskeskus“</p> <p>„Linna sotsiaalabi osakond“</p> <p>„Sõbranna töötab sellel alal. Vajadusel küsin tema käest“</p> <p>„Kõik vajalikud kontaktid on olemas nii lasteaias kui internetis, pole veel siiani hätta jäänud abi leidmisel“</p> <p>„Sotsiaalamet, politsei“</p> <p>„Lastekaitsetöötaja, linnavalitsusest, aga ei ole head koostööd.“</p> <p>„lapsevanem - lastekaitsetöötaja; Laste- Ja Sotsiaalabi Keskus Nõustamiskeskus“</p> <p>„Tartu laste tugikeskus. Tartu hariduse tugiteenuste keskus“</p> <p>„Mõned kontaktid eelnevatelt koolitustelt“</p> <p>„Töökohas on olemas telefoninumbrid, kuhu pöörduda.“</p> <p>„Arvutist, hariduse ja tugiteenuse keskus, lasteaiast“</p> <p>„Linnavalitsuse sotsiaalamet“</p> <p>„maavalitsuses on lastekaitse spetsialist“</p> <p>„Vajadusel pöörduksin tartu HO või lasteaia direktori poole ja küsiks infot“</p> <p>„töötab meie lähenduses“</p> <p>„KOV töötajad“</p> <p>„Lai silmaring“</p> <p>„Valla sotsiaal töötaja -kontaktid saaksin ilmselt netist, vallast, oma lasteaia direktorilt.“</p> <p>„Lasteaia direktor abistab meid alati sellistes küsimustes , kui on vaja spetsialisti abi.(annab kontaktid)“</p>
Logopeed	<p>„Õppenõustamiskeskus ja lasteaia logopeed (on töö väikese koormusega)“</p> <p>„Lasteaiast, linnas, haiglas, koolides“</p> <p>„Logopeedide liit“</p> <p>„Lasteaia logopeed elukõige. Vajadusel Hariduse Tugiteenuste Keskus“</p> <p>„Meie majas töötab logopeed, on ka tuttavate seas selle ala inimesi“</p> <p>„Arvutist, hariduse ja tugiteenuse keskus, lasteaiast“</p> <p>„1x nädalas tööolles“</p> <p>„Lasteaias on olemas logopeed, koostöö logopeediga on väga hea.“</p> <p>„Omavalitsusega koostööd tegev spetsialist, kes käib lasteaias lapsi üle vaatamas ja kelle juurde saavad probleemsed lapsed käia“</p> <p>„põhikooli logopeed“</p>

*„Lähim on 15 km kaugusel.“
 „Lasteaias on logopeed, kes osutab oma teenust 3 korral nädalas“
 „Logopeed töötab meie oma majas - kontakti saamine pole raske!“
 „Valla logopeed 0,25 kohta; ise olen lõpetanud Tartu Ülikooli eripedagoogika bakalaureuse ning oman algteadmisi logopeediast“
 „Majas töötavalt logopeedilt saab alati abi ja ka on tuttavaid logopeede.“
 „kuskil linnas“*

Eripedagoog

*„Õppenõustamiskeskus“
 „lasteaiast 1 õpetaja“
 „Noorte nõustamiskeskus“
 „Tervise Arengu Instituudi poolt välja antud voldikust, kus on kõik vajalikud numbrid olemas.“
 „lasteia eripedagoogika haridusega õpetaja“
 „Pöördun juhtkonna poole“
 „läbi logopeedi“
 „Hariduse Tugiteenuste Keskus (Tähe 56)“
 „Erirühma pedagoogid ühes linna lasteaias“
 „ise õppinud“
 „Isiklikud tuttavad õpetajad erinevatest koolidest“
 „Internetist ehk leiab vajadusel kontaktid, pole vaja läinud“
 „Arvutist, hariduse ja tugiteenuse keskus, lasteaiast“
 „Hetkel ei ole majas lasteaias“
 „nõustamiskomisjon, vastavat eriala õppinud kolleeg kuid korraldusliku poolt ei tea.“
 „töötan osalise koormusega eripedagoogina“
 „gümnaasiumi eripedagoogilt on võimalik nõu küsida“
 „lasteia direktor (eripedagoogi haridusega), rühma tugiisik“
 „Kokkuleppel kooliga“*

Sotsiaalpedagoog

*„Eesti sotsiaalpedagoogide ühendus“
 „Linnas, sama maja teises tiivas, kus on erivajadustega lapsed“
 „Igas Viljandi linna koolis on olemas sotsiaalpedagoog ja vajadusel pöördun kooli.“
 „Pole vajadust olnud, kui peaks olema siis ikka pöördun juhtkonna poole“
 „Õppenõustamiskeskus“
 „KOV“
 „Hariduse Tugiteenuste Keskus (Tähe 56)“
 „Olen isehariduselt sotsiaalpedagoog“
 „Arvutist, hariduse ja tugiteenuse keskus, lasteaiast“
 „Vajadusel leiaksin infot Tartu ho-st või lasteia direktorilt“
 „pole otsinud“
 „kohalikust keskkoolist“*

Psühholoog

„MTÜ perede ja laste nõuandekeskus“

„Õppenõustamiskeskus“
 „Valgamaa noorte nõustamiskeskus“
 „Tervise Arengu Instituudi poolt välja antud voldikust, kus on kõik vajalikud numbrid olemas.“
 „haigla juures töötav psühholoog. anonüümsed nõustamiskeskused /ka internet/“
 „Hariduse Tugiteenuste Keskus (Tähe 56)“
 „Kõik vajalikud kontaktid on olemas nii lasteaias kui internetis, pole veel siiani hätta jäänud abi leidmisel“
 „tunnen mitmeid kohalikke, raamatud“
 „Olen telefoni teel küsinud nõu Raja tänava laste psühhiaatriaosakonnast ja saanud abi“
 „Tartu laste tugikeskus. Tartu Nõustamis- ja kriisiabikeskus. Hariduse tugiteenuste keskus.“
 „Endisest koolist õpetaja. Võiks internetist leida, aga see on keeruline“
 „Nõustamiskomisjon, Jämejala psühhiaatriakliinik, Tartu ülikooli kliinikum“
 „MTÜ Võluvõru.“
 „Lapsevanemaid on 2, kes töötavad psühholoogidena. Abi ja nõu saab.“
 „Erinevate psühholoogide vastuvõttud üle Eesti: otsi infot Netist ja pane vastuvõtule aeg kinni ning maksa visiiditasu.“

Psühhiaater

„Linnas, haigla juures“
 „Valga haigla, Müllersoni maja“
 „Tervise Arengu Instituudi poolt välja antud voldikust, kus on kõik vajalikud numbrid olemas.“
 „Pole vajadust olnud“
 „Polikliinik“
 „Tasulisi teenuseid pakutakse mitmes kohas.; Tasuta teenust võiks saada Hariduse Tugiteenuste Keskuse kaudu (Tähe 56)“
 „Tartu Ülikooli psühhiaatriakliinikust“
 „Jämejala haiglas“
 „lõuna-eesti haiglast“
 „Kohaliku haigla kodulehel on olemas kontaktid“
 „Uuriksin infot nõustamiskeskustest Tartus + lasteaia direktoritelt.“
 „Nõustamiskomisjon; Jämejala psühhiaatriakliinik; Tartu Ülikooli kliinik“
 „Raja tn kliinikust või nõustamiskabinetist, lai tutvusring“

Meditšiinitöötaja

„Lasteaia töötaja“
 „linnas, haigla juures, lasteaias“
 „Lasteaias on väga väikese koormusega. temaga saab vajadusel konsulteerida“
 „Kool, lasteaed, tervisekeskused, perearstikeskused“
 „Haigla. 24 tundi ööpäevas meditsiiniline nõuannete telefoni teel nr 1220“
 „Lasteaia meditsiinitöötaja; oma ala spetsialistid, kelle poole

suunatakse 112 kaudu“

„Õpetajal ei ole õigust pöörduda med.töötaja poole“

„1x nädalas lasteaias med õde“

„Üldiselt pole kursis. Kontaktid puuduvad. Suures hädas pöörduks oma perearsti juurde.“

oli, aga hetkel sellist töötajat ei ole“

„perearsti punkt. harvemal puhul kiirabi. kõigil töötajatel esmaabi koolitus läbitud“

„perearst asub lasteaiaga samas majas, aga see ei lahenda meie probleeme“

Jurist (või muu
seadusandluse
spetsialist)

„Linna jurist; kohalik advokaadibüroo, erinevad asutused mis tegelevad õigusabiga“

„Töölalaselt ei ole vaja olnud. Kui peaks vaja olema küll siis internetist leian“

„Juhtkond abistab“

„õigusbüroo juriidiline nõustamine, ohvriabi“

„KOV, HTM - erialane info“

„www.juristaitab.ee; Mingit tasuta õigusabi annavad ka TÜ juuratudengid.“

„Tutvused“

„töövaidluskomisjon, õiguspüroost“

„Pole vaja olnud, aga kontaktide leidmine pole tänapäeval mingi probleem“

„nõustamiskeskuses oleva juristi poole“

„peab ise palkama, netileheküljed“

„seadus.ee, e-jurist“

„Koolitustelt saadud kontakt, rohkem ei tea.“

„Lastekaitse töötajad, Punase risti töötajad, ELF töötajad“

„Pöörduksin HO poole info saamiseks või nõustamiskeskusesse“

„Vallavalitsuse sekretär, isiklik tuttav notar.“

„tööinspektsiooni tasuta nõu“

„Direktor annab juriidilist abi“

„vald (ka internet on eri küsimustes suureks abiks)“

Lisa 3.

Tabel 3. Näited õpetajate nimetatud nõustamise kasuteguritest kategooriate lõikes

Kasutegurite kategooriad	Näited õpetajate vastusest (kirjapilt muutmata)
Nõuanded	<p>„Näpunäiteid, kuidas konkreetse lapse probleemidega tegeleda“</p> <p>„Oskan paremini märgata laste erivajadusi ja nendega tegeleda“</p> <p>„Koostöös logopeediga tajun ja oskan laste kõneoskust parandada.“</p> <p>„Erinevaid näpunäiteid lapse kõne arenguks. Ja millele oleks eriliselt vaja tähelepanu pöörata - vastavalt lapsele“</p> <p>„Nõuandeid häälikuõpetuseks“</p> <p>„kuidas ennast paremini kehtestada ja probleemsete lastega hakkama saada“</p> <p>„Sain logopeedi poolseid märkamisi ning ka näpunäiteid ning töövõtteid“</p> <p>„Logopeedilt: mida saaks lapsega konkreetselt rohkem harjutada, mis on ealises kõnearengus vajaka. mida peaks laste kõnearengus tähele panema. eripedagoogi puhul: mida ette võtta konkreetse probleemi korral koostöös perega“</p>
Praktiline	<p>„Olen palunud ka abi lapse arengu hindamisel, kuna eripedagoogi eraldi lasteaias pole.“</p> <p>„Sain tuge lapse arengu hindamisel ja abi lapse individuaalses juhendamisel.“</p> <p>„lahendasime koos vanematevahelist erimeelsust lapse külastusõiguse kohta“</p>
Enesekindlus	<p>„Kinnitust senisele õigele tegutsemisele“</p> <p>„Sain kinnitust oma küsimustele seoses lapsega (rühmas käiv laps)“</p> <p>„Enesekindlust, et õpetan lapsi õigesti“</p> <p>„sain oma tähelepanekutele kinnitust“</p> <p>„Julgust jätkata, kinnitust oma käitumisele.“</p>
Arutlemine	<p>„Arutlesime võimalusi lapse edasise arengu toetamises õpetajana.“</p> <p>„Arutelu lapsele IAK koostamisel; koolivalmiduse pikendamisel, lugemis-häälendamise arendamine, lapse tervise hoolitsemisel.“</p> <p>„Sain koos temaga arutleda võimalike lahenduste üle ning seega mõtteid juurde.“</p>
Ei saanud	<p>„Ega saanud erilist abi“</p> <p>„vähene, sest spetsialistidel vähe kogemusi ning teadmisi“</p> <p>„Kui vanem koostööd ei tee ja probleemi ei tunnista ei ole abi ka kümnest spetsialistist. Kui lapse saab autismi diagnoosi ja arstid ütlevad, et kõik on korras e. läheb vaja natukene abi - ei saa keegi enam selgeks teha, et probleem on suurem“</p>
Muu	<p>„ei avalda“</p> <p>„Olen rahul olnud, sain abi“</p>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Merili Tammisaar

(sünnikuupäev: 10.07.1989)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Lasteaiaõpetajate hinnangud nende nõustamisvajadusele ja võimalustele nõustamist saada“,

mille juhendaja on Kristiina Tropp,

reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 20.05.2013